

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

UPRAVLJANJE IN VARNOST V OBČINSKIH JAVNIH ZAVODIH

POLICIJSKO DELO V SKUPNOSTI IN VARNO IZVAJANJE OBČINSKIH NEGOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB

BOJAN TIČAR, KATJA EMAN

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

Murska Sobota, 29. 11. 2016

ORGANIZACIJA IN DELOVANJE OBČINSKIH JAVNIH ZAVODOV

Po Zakonu o zavodih (ZZ, 1991) so javni zavodi organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje javnih služb na področjih dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička.

- Z vidika ustanoviteljstva javne zavodi lahko ustanovi država ali **občina**.
- Po podatkih AJ PES (n. d.) je trenutno v Republiki Sloveniji **1.453** javnih zavodov.
- Od teh je večina v pristojnosti občin (**okoli 2/3**) in manjšina (okoli 1/3) v pristojnosti države.

ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI (ZLS, 2007: 21. ČLEN) DOLOČA, DA IMA VSAKA OBČINA NA PODROČJU ORGANIZACIJE NEGOSPODARSKIH JAVNIH SLUŽB IZVIRNE NALOGE, KI SE ZAGOTOVIJO Z USTANOVITVIJO JAVNIH ZAVODOV

JAVI ZAVODI	V OBČINSKI JURISDIKCIJI	V DRŽAVNI JURISDIKCIJI
VRTCI	111	-
ZDRAVSTVENI DOMOVI	56	-
LEKARNE	24	-
LJUDSKE UNIVERZE	23	-
MUZEJI	26	8 (NARODNI MUZEJI)
KNJIŽNICE	59	3 (NARODNE KNJIŽNICE)
GLEDALIŠČA	9	4 (NARODNA GLEDALIŠČA)

ZNAČILNOSTI JAVNIH ZAVODOV V SOUSTANOVITELSTVU OBČIN

- Direktorja javnega zavoda (ravnatelja) imenuje in razrešuje občinski svet, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi za to pooblaščen svet zavoda. Kadar je za imenovanje in razrešitev direktorja javnega zavoda pristojen svet zavoda, daje k imenovanju in razrešitvi soglasje občina.
- Občinski javni zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev občine, s plačili za storitve (pri vrtcih je kombinacija občinskega in zasebnega financiranja), prodajo blaga in storitev na trgu (predvsem pri lekarnah, ki so najbolj profitni občinski javni zavodi). **Občine imajo včasih urejeno, da se presežek vplača nazaj v proračun.**
- Letno financiranje s sklepanjem letnih pogodb med občino in javnim zavodom za izvajanje konkretne javne službe zavoda na določenem območju in področju. **V financiranju je potrebno zajeti tudi strošek korporativne varnosti, če je ta potreben.**
- Investicijska vlaganja, saj je premoženje s katerimi zavodi upravljajo praviloma v pravni lasti občine.

UPRAVLJANJE JAVNIH ZAVODOV V (SO)USTANOVITELJSTVU OBČIN

- Upravljanje občinskih javnih zavodov – v sodobnem pomenu – je sestav nadzornih mehanizmov, preko katerih si občina zagotovi izvajanje negospodarske javne službe in ohranitev svojih naložb.
- Korporativno pravno razmerje med občino in javnim zavodom poteka predvsem v okviru pravice, po kateri občina neposredno in praviloma imenuje večino članov sveta zavoda.
- Pri tem morajo člani sveta zavoda ravnati po usmeritvah in navodilih ustanoviteljice, vendar pri izvajanju te naloge nimajo imperativnega mandata. Sodelovanje članov sveta zavoda, imenovanih s strani občine, pri sprejemanju kolektivnih odločitev sveta zavoda JE pravno veljavno, tudi če so sprejeli svojo odločitev **v nasprotju** z usmeritvami in navodili ustanoviteljice.
- Ustanoviteljica/občina lahko svojega člana vsak čas odpokliče in ga nadomesti z drugim, ne da bi mu za to dokazovala krivdo ali navajala kakršnekoli razloge.

KORPORATIVNA VARNOST V OBČINSKIH JAVNIH ZAVODIH

- Korporativna varnost v občinskih javnih zavodih ni zavodska primarna naloga.
- Javni zavodi so dolžni predvsem primarno zagotavljati občinsko negospodarsko javno službo (skrb za otroke v vrtcih, primarno zdravstveno dejavnost v zdravstvenih domovih in lekarnah, andragoško izobraževanje v ljudskih univerzah, muzejsko, gledališko in knjižnično dejavnost ipd.), pri čemer je zagotavljanje varnosti sekundarno.
- Varnost v občinah zagotavlja predvsem policija na lokalni ravni, lokalno redarstvo in občinske inšpekcijske službe.
- Organizacija varnosti ljudi in premoženja v občinskih javnih zavodih je prepuščena poslovodstvu zavodov.
- Poslovodstva zavodov (direktorji, ravnatelji) skrbijo za zagotavljanje varnosti ***ad hoc in s pomočjo zasebnih varnostnih organizacij predvsem v večjih mestnih občinah (LJ, MB, CE, KP).***

JAVNA VARNOST V OBČINSKIH JAVNIH ZAVODIH – MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA

Študija primera:

- Javno varnost na lokalni ravni v občinskih javnih zavodih zagotavlja predvsem policija.
- Nedavni primer vrtca v Slovenski Bistrici, kjer policija preiskuje zlorabo otrok s strani varuške v vrtcu nakazuje, da je varnost uporabnikov negospodarskih javnih služb še posebej izpostavljena zadeva.
- Za analizo smo izbrali Mestno občino Murska Sobota (v nadaljevanju MO Murska Sobota), ki ima **2 vrtca, 5 osnovnih šol in 1 glasbeno šolo, knjižnico, muzej, 2 kulturni oziroma gledališki dvorani, galerijo, mladinski informativni kulturni klub ter klub PAC – pomurski akademski center.**
- Iz policijske statistike za obdobje od leta 2008 do leta 2015 izhaja, da je bilo v naštetih zavodih obravnavano precej majhno število kaznivih dejanj (povprečno 41 kaznivih dejanj na leto), kot je prikazano v tabeli 2, zato nas je zanimalo kako zavodi organizirajo in izvajajo korporativno varnost.

ŠTEVILO KAZNIVIH DEJANJ V ZAVODIH NA OBMOČJU MO MURSKA SOBOTA, KI JIH JE POLICIJA OBRAVNAVALA V LETIH 2008 – 2015

LETO	ŠTEVILO OBRAVNAVANIH KAZNIVIH DEJANJ
2008	42
2009	39
2010	47
2011	44
2012	48
2013	31
2014	49
2015	29

Vir: (Policija, n. d.)

REZULTATI ANALIZE STRUKTURIRANIH INTERVJUJEV

- Ugotovili smo, da tudi v MO Murska Sobota zavodi sami zagotavljajo varnost delovanja zavodov preko sistema javne varnosti in da se občina v to področje ne vpleta.
- Zavodi pri tem uporabljajo svoje pravilnike in protokole, zelo redko pa najemajo zasebne organizacije, resno pa kršitve prijavljajo policiji in z njo sodelujejo.
- Rezultati kažejo, da zavodi za izvajanje zagotavljanje varnosti le izjemoma posega po uporabi nadzornih kamer in varnostnikov, da izredno dobro sodelujejo s policijo (predvsem vrtci in še posebej šole), ki so del preventivnih dejavnosti v zavodih, ki se po besedah direktorjev in ravnateljev zavodov dolgoročno zares obrestujejo.
- Ravnateljici osnovnih šol sta povedali, da poskušajo večino varnostnih problemov rešiti sami in da samo v zares skrajnih primerih zaprosijo pomoč policije, prav tako pa pri njih ni potrebe po uporabi nadzornih kamer ali varnostnikov, ampak učitelji ter drugi zaposleni sami posrbijo za večkratne obhode in prisotnost pri učencih.

SKLEPNO

- Župan MO Murska Sobota je povedal, da je bil eden redkih primerov, ko je bil prisoten pri reševanju problematike v zvezi s šolo samo primer nezadovoljstvo starejših občanov nasproti šolskega igrišča, ki so se pritožili nad hrupom, a so zadevo rešili zgolj s pogovorom.
- Na podlagi ugotovitev analize zagotavljanja varnosti v zavodih na območju MO Murska Sobota lahko sklepamo, da zavodi v sodelovanju s policijo in redkeje mestnim redarstvom uspešno izvajajo naloge zagotavljanja javne in korporativne varnosti v občinskih javnih zavodih, pri čemer se redko poslužujejo najemanju storitev zasebnega varovanja, veliko raje in pogosteje pa posegajo po metodah prevencije, ki so se dolgoročno izkazale kot zelo učinkovite.
- Menimo, da bi bilo na področju upravljanja zavodov v prihodnje smiselno, da bi občina zagotovila sredstva tudi za varnost javnih zavodov. Glede varnosti v javnih zavodih lahko še zaključimo, da jo zavodi izvajajo preko sistema javne varnosti in so zelo uspešni, čeprav to počnejo sami, saj se občine kot lastnice objektov v to področje ne vpletajo

Hvala za pozornost.

